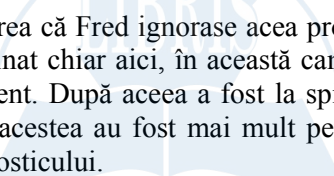

M-am dus la birou devreme, așa cum îmi plăcea mie, ca să am parte de câteva minute singur înainte ca primul pacient să sosească. Am aruncat o privire în camera încă umbrită – biroul, scaunele confortabile, canapeaua galbenă în fața ferestrei. Practica psihiatriei era o satisfacție profundă pentru mine. Vreme de treisprezece ani cât am lucrat ca medic, am avut adesea senzația că tratam doar părți dintr-o persoană, ocupându-mă de simptomele bolilor mai degrabă decât de boală în sine. La Spitalul Memorial din Richmond, Virginia, unde am lucrat, la fel ca în orice spital mare și modern, nu aveam timp să-mi cunosc pacienții ca oameni. Nu aveam timp să ascult întrebările din spatele celor pe care le puneau pacienții în camera de consultație.

Astfel că la vârsta de patruzeci de ani m-am întors la școală. Nu a fost ușor să-i cer soției să se mute din Richmond în Charlottesville, să dezdăcinăm cei doi copii ai noștri de la școală, să renunț la poziția mea de președinte al Academiei de Practică Generală din Richmond și să mă întorc pentru câțiva ani la studiu și rezidențiat. În următoarea duzină de ani după ce am luat această decizie, m-am bucurat de multe ori că am făcut-o, dar niciodată mai mult decât în aceste momente de liniște de la începutul zilei. Am deschis agenda de pe birou și am aruncat o privire asupra programărilor pentru acea zi. Mildred Brown, Peter Jones, Jane Martin.³ Apoi degetul meu s-a oprit.

Prima programare de după prânz era pentru Fred Owen. Uitasem că ieri a ieșit din clinica universității. Primisem raportul lui Fred cu o săptămână în urmă de la medicii lui Fred – „carcinom la plămâni cu metastaze la creier” – dar știam acest lucru deja. Fred murea de cancer la plămâni. L-am suspectat încă din septembrie, în urmă cu cinci luni, când a venit pentru prima oară la mine cu simptome de depresie severă. Depresia, tusea uscată, faptul că fuma mult în timpul ședințelor noastre, toate acestea m-au alertat, așa că i-am făcut o programare pentru o examinare completă la Spitalul Universitar din Virginia aici, în Charlottesville.

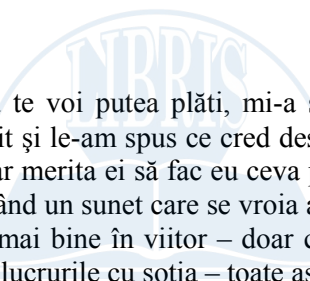

Se părea că Fred ignorase acea programare. În urmă cu trei săptămâni, trezindu-mi din nou suspiciuni, l-am examinat chiar aici, în această cameră. Nu aveam echipament adecvat, desigur, dar cu stetoscopul am auzit suficient. După aceea a fost la spitalul universitar, unde a fost supus unui set de analize și consultații. Dar toate acestea au fost mai mult pentru siguranța lui Fred decât pentru vreun dubiu care ar fi planat asupra diagnosticului.

Și acum, la ora 1:00 în după-amiaza aceasta, va fi aici. Cum aș putea să-l ajut să facă față veștii înspăimântătoare că avea să moară? Făcuse pași enormi în lunile în care venise aici, dar mai avea încă drum lung de bătut. Timpul era ceea ce avea el nevoie cu disperare. Și timpul era ceea ce Fred nu mai avea.

Mai mult, acest cancer inoperabil care apăruse acum – abia avea patruzeci și vreo cinci de ani – i se părea negarea absolută a tuturor avansurilor pe care le făcuse. Avea să fie exact dovada a ceea ce fobia lui i-a spus întotdeauna: că lumea și fiecare om din această lume au conspirat împotriva lui încă din momentul nașterii sale. Problema era că nu se mai înșela. De la o mamă care l-a neglijat, trecând printr-o serie de familii adoptive, printr-o succesiune de șefi care l-au exploatat și printr-o căsătorie dezastruoasă, nu a avut parte decât de relații bolnăvicioase. Ținta noastră era să dezvoltăm relații mai sănătoase. Începând cu încrederea pe care o căpătase în mine, a ajuns să aibă pentru prima dată în viața lui parte de relații adevărate de prietenie. Și acum era pe moarte! Trădarea finală tocmai avusese loc, ultima dovadă că jocul fusese aranjat dinainte împotriva lui încă de la început.

Printre alte programări din acea dimineață, gândurile mele continuau să se întoarcă la Fred. La prânz mi-am mâncat sendvișul pe care îl aveam la birou, pentru eventualitatea că ar fi apărut mai devreme. Dar s-a făcut ora 1:00, apoi ora 1:15, și niciun semn de la Fred. A sosit la 1:35, prima oară în cinci luni când a întârziat la consultație.

— Nu te voi putea plăti, mi-a spus chiar înainte să se așeze. Mi-am dat demisia în dimineața asta. Am răbufnit și le-am spus ce cred despre ei. Au vrut să mai rămân până găseau pe cineva să mă înlocuiască, dar de ce ar merita ei să fac eu ceva pentru ei? Doctorii mi-au dat patru luni, continuă el aruncându-se în fotoliu și scoțând un sunet care se vroia a fi un răs. Ce glumă, nu-i așa, doctore? Toate săptămânile astea în trecut ca să o duc mai bine în viitor – doar că acum nu voi mai avea un viitor! Să-mi rezolv lucrurile cu mama, să-mi rezolv lucrurile cu soția – toate astea sunt o pierdere de timp acum.

— Din contră, i-am spus. Aceste lucruri sunt mai urgente acum decât au fost vreodată. Viitorul tău depinde mai mult decât crezi de cât de prompt rezolvi treburile astea cu relațiile.

S-a zgâit la mine, cu ochii lui răniți, teribili la vedere.

— Viitorul meu? A spus ca un ecou. Tocmai ți-am spus că mi-au dat patru luni, ceea ce înseamnă probabil patru săptămâni, pentru că doctorii mint și ei, ca oricine altcineva. Pe bune, chiar nu cred că merită efortul.

— Eu nu vorbesc despre patru luni sau patru săptămâni sau patruzeci de ani. Eu vorbesc despre viitorul care este incomensurabil.

Ca o ușă trântită drept în nasul meu i-am văzut sinceritatea ieșindu-i prin ochi.

— Vrei să spui că făceai referire la iad și rai, lucruri de genul ăsta? Haide, doctore!

Încerca să-și mențină tonul nepăsător, dar era vizibil că-l înfuriase. Construiserăm relația noastră, încet de-a lungul săptămânilor, având la bază înțelegerea că voi „juca corect” cu el. Acest lucru era capital; a spus chiar de vreo câteva ori că eram prima persoană care nu a încercat vreodată să-l păcălească.

— N-am crezut niciodată că tu, dintre toți oamenii, o să-mi faci una ca asta! Dacă vroiam să aud povești din astea cu moartea care nu e sfârșitul, mă duceam la vreun preot vânzător de gogoși. Țștia îți promit aripi și o harpă și orice altceva vrei, dacă arunci o bancnotă destul de mare în cutie.

Am tras aer adânc în piept, chinându-mi creierul să găsească cuvintele potrivite – sau cel puțin nu cuvintele nepotrivite. Cunoșteam suficient din istoria timpurie a lui Fred ca să știu că orice aluzie cât de mică la religie era o injurie pentru el. Părinții cei mai cruzi din cele trei perechi de părinți adoptivi cu care a stat alcătuiau un cuplu pios care frecventa biserica, și considerau că puteau să scoată caracterul ursuz din micuțul băiețel retras în sine prin bătaie.

— Eu nu știu nimic despre harpe și aripi, am spus. Pot doar să-ți spun ceea ce am observat eu personal după...

M-am oprit, temându-mă să rostesc cuvântul periculos care ar fi putut să dărâme podul încrederii construit între noi.

— După ce am murit – asta începusem să spun.

Dar eu aveam în față un om care fusese adesea mințit. Cum i-aș putea împărtăși lui experiența capitală a vieții mele, în așa fel încât să nu sune ca cea mai mare minciună dintre toate?

— Fred, am început ezitant, doctorii au renunțat și la mine o dată. Am fost declarat mort și mi-au tras cearșaful peste cap. Faptul că peste zece minute aproximativ am revenit la viață pentru o perioadă mai îndelungată pe pământul acesta este pentru mine doar o paranteză într-o poveste mult mai mare. Despre această poveste mare aș vrea eu să-ți povestesc, Fred.

Fred și-a scos pachetul de țigări și și-a aprins țigara cu o mână tremurândă.

— Îmi ceri să cred că ai aruncat o privire într-un fel de viață viitoare? Asta vrei să spui, nu-i așa – că nu contează dacă viața asta este o mizerie pentru că totul se va transforma în miere și lapte în următoarea?

— Nu-ți cer să crezi nimic. Eu doar îți spun ceea ce cred eu. Și nu am nicio idee cum va fi viața următoare. Ceea ce am văzut eu a fost doar – o privire aruncată din ușă, să spun așa. Dar a fost suficient ca să mă convingă în totalitate în legătură cu două lucruri începând cu acel moment. Unu – conștiința noastră nu încetează odată cu moartea noastră fizică, ea devenind de fapt mai ascuțită și mai trează decât a fost vreodată. Și doi – că felul cum ne petrecem viața pe pământ, relațiile pe care le construim, este mult, infinit mai important decât ne putem da seama.

Vreme de câteva minute bune Fred a fost prea furios pe mine ca să mă privească în față.

— Dacă ai fost atât de bolnav pe cât pretinzi, a întrebat el, cu ochii în covorul verde cu maro, de unde știi că nu delirai?

— Pentru că, Fred, experiența asta a fost cel mai adevărat lucru, în totalitatea lui, care mi s-a întâmplat vreodată. De atunci încoace, am avut și șansa de a studia visele și halucinațiile. Am avut pacienți care halucinau. Pur și simplu nu există asemănări.

— Vrei să spui că tu crezi cu toată sinceritatea că plecăm, fiind tot noi înșine? Dincolo, vreau să spun.

— Pariez cu viața mea pe asta. Tot ce am făcut în ultimii treizeci de ani – faptul că am ajuns doctor, că m-am făcut psihiatru, toate acele ore de muncă de voluntariat cu tinerii în fiecare săptămână – toate acestea au legătură cu acea experiență. Nu cred că delirul ar putea face asta, să guverneze întreaga viață a unui om.

— Delirul nu ar putea, acceptă el. Dar dacă a fost doar o iluzie de moment? Dacă ai fost, cum să-ți spun, ai bătut câmpii de atunci încoace?

— Dacă nu cumva nu sunt nebun, vrei să spui?

Zâmbeam, dar întrebarea era cât se poate de legitimă. Nebunia, în rândul tuturor ființelor omenești, pare să fie cea mai plauzibilă.

— Asta e o întrebare grea, Fred. Nu cred că vreunul dintre noi poate vreodată să fie sigur că e întreg la cap. Eu am un motiv să cred că sunt, totuși, datorită testelor pe care m-au pus să le fac aici, la Universitatea din Virginia înainte să-mi dea voie să profez ca psihiatru. A trebuit să stau în fața fiecărui membru senior al comisiei, unul câte unul, și să răspund la toate felurile de întrebări pe care mi le-au putut pune. Deoarece experiența prin care am trecut – experiența morții și tot ce s-a întâmplat după aceea – era punctul central al sistemului meu de convingeri, am considerat că au dreptul să știe despre asta, așa că le-am povestit. Ce au crezut eminenții doctori despre asta, nu știu, dar după ce m-au ascultat, fiecare dintre ei m-a declarat deopotrivă întreg la cap și stabil emoțional.

— Ceea ce dovedește că doctorii sunt nebuni, spuse Fred, dar zâmbea, primul zâmbet pe fața lui din momentul în care intrase, și am știut atunci că oricare ar fi reținerile lui, cel puțin era pregătit să asculte.

Povestea era prea lungă ca să o pot spune într-o ședință sau chiar două, dar simțeam că merita, oricât de mult timp ar fi fost necesar pentru asta. Ținând cont de personalitatea lui Fred, era mai bine să nu încep cu interpretarea mea personală. El avea nevoie să audă întreaga poveste în detaliu, exact așa cum s-a întâmplat, și abia apoi să-mi formulez propria mea opinie.

— Nu o să încerc să trag vreo concluzie, Fred. O să încerc doar să descriu ceea ce s-a întâmplat, pas cu pas, din clipa în care am intrat în acel spital al armatei. După aceea, dacă vrei să vorbim despre ce înseamnă asta – pentru mine, pentru tine – o putem face.

— Spitalul armatei? întreabă Fred.

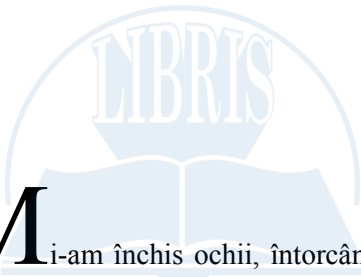
Făcu o socoteală în minte.

— Asta era în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, nu-i așa? Vrei să spui că ai fost împușcat?

— Era în timpul războiului, dar nu glonțul a fost cel care m-a răpus.

Am zâmbit cu tristețe, aducându-mi aminte.

— A fost vremea din vestul Texasului...

Mi-am închis ochii, întorcându-mă în timp cu 34 de ani, amintindu-mi călătoria lungă cu trenul din Virginia la Abilene, Texas, sute dintre noi fiind tineri recruți, mulți, ca și mine, părăsindu-și casa pentru prima oară. M-am născut și am crescut în Richmond, și-mi amintesc de uimirea mea la gândul că ar putea exista un loc pe Pământ unde să nu fie mulți copaci.

— Era sfârșitul lui septembrie 1943, am început, și mă îndreptam către tabăra Barkeley, Texas, pentru instructajul de bază. Aveam douăzeci de ani, eram înalt, slab, copilul tipic din acele vremuri, cu capul plin de idealismul câștigării războiului și gonirii naziștilor.

Singurul lucru cu care nu eram pregătit să mă lupt era praful. În gara din Abilene am fost transferați în camioane pentru a fi transportați la tabără, aflată la câțiva kilometri distanță, iar praful era atât de dens încât nu am văzut nimic tot drumul. Știam că tabăra de la Barkeley trebuia să fie un loc imens – teoretic se antrenau acolo 250.000 de oameni, dar a durat câteva zile până să se așeze praful și să pot arunca o privire în zonă: un oraș întreg format din barăci de lemn se întindea în deșert.

În timpul furtunilor de praf eram nevoiți să facem instrucție purtând ochelari, și chiar și așa trebuia să ținem o mână pe umărul tipului din față ca să nu ne bușim unul în altul. Apoi în noiembrie au început ploile, și tot praful acela s-a transformat în noroi. Dar vântul îl usca la suprafață și ți-l sufla în față. Se spunea că e singurul loc de pe Pământ unde puteai să umbli în noroi până la genunchi și totuși să ai ochii plini de praf.

În decembrie, mai presus de orice, s-a făcut cumplit de frig, mai frig decât a fost vreodată în Richmond. Pe 10 decembrie am stat pe pământ – erau douăsprezece grade Celsius sub zero – vreme de două ore în timp ce un locotenent tânăr ne-a citit despre cea mai bună metodă de a curăța echipamentul. În noaptea aceea întregul nostru pluton a tușit.

În dimineața următoare gâtul încă mă mai durea, așa că m-am dus la infirmerie. Cu siguranță aveam febră, nu foarte mare, în jur de 39° C, dar un jeep m-a luat și m-a dus la spitalul militar.

Spitalul era o întindere enormă de 5.000 de paturi, ocupând mai mult de 200 de clădiri joase din lemn unite toate între ele prin căi de acces. Pentru că aveam febră, asistenta care m-a internat m-a băgat la pavilionul de boli contagioase. Acesta consta într-o baracă de 24 de paturi, cu un cabinet pentru doctor, un oficiu pentru asistente și o cameră tip depozit într-o parte imediat după intrare, iar pe cealaltă parte trei firițe mici cu câte un singur pat în fiecare unde te băgau dacă erai bolnav rău. Dar tot ce aveam eu era febra aia slabă, așadar nu erau pentru mine.

Singurul lucru care mă îngrijora dintre toate era faptul că era deja 11 decembrie, iar pe 18 decembrie trebuia să fiu în trenul care mă ducea înapoi în Virginia. Tocmai căpătasem cea mai mare permisie pe care a avut-o vreodată un nou recruta în armata Statelor Unite și nu aveam de gând să las să-mi stea în cale o nenorocită de răceală. Pe 22 decembrie urma să încep cursurile la Colegiul Medical din Virginia, în orașul meu natal Richmond, pentru a deveni doctor în Programul Special de Instruire a Armatei.

Eram încă atât de uimit de această situație încât mă trezeam noaptea întrebându-mă dacă chiar era adevărat. Chiar după Ziua Recunoștinței am fost chemat brusc de la izolare, trezindu-mă într-o cameră plină cu maiori și colonei, chiar și vreo doi generali de brigadă. Eram sigur că era curtea marțială și încercam să-mi aduc aminte din filme dacă îți mai dau ocazia să-ți suni părinții sau pur și simplu te scot afară și te împușcă.

Am luat poziția de drepti cu genunchii tremurându-mi, în timp ce mă bombardau cu întrebări. Era adevărat că terminasem anul întâi la medicină la Universitatea din Richmond? Era adevărat că fusesem acceptat la Colegiul de Medicină din Virginia? Și atunci care au fost motivele mele de a mă înrola în armată, când studenții la medicină erau amânați automat?

În sfârșit, unul dintre ofițeri mi-a explicat. Până acum, iarna anului 1943, armata era în mare criză de doctori.

Undeva în anul următor, toată lumea o știa, va avea loc marea invazie a Aliaților în Europa. Cât timp după aceea va mai dura războiul? Cinci ani? Șase? Aveau nevoie de doctori rapid. Și era evident că cea mai rapidă cale de a-i avea era de a repera soldații care aveau cât de cât o pregătire anterioară în acest sens.

Da, le-am spus, tremurând ușurat, terminasem anul întâi în vara care trecuse, la nouăsprezece ani, făcând cur-

sul de patru ani în doi ani, așa cum făceau mulți în timpul războiului. Și da, fusesem acceptat la Colegiul de Medicină din Virginia. Cât despre motivul pentru care m-am înrolat în armată, era ceva personal, dar toți acei ofițeri se uitau la mine, așteptând un răspuns.

O făcusem pentru tatăl meu, le-am spus, în contul serviciului militar pe care trebuia să-l facă el. Continuau să se holbeze la mine, așteptând să le spun povestea întreagă, așa că am început. Tatăl meu, am explicat eu, era expert în cărbune la Căile Ferate C&O, călătorind peste tot la clienții mari de cărbune, arătându-le cum să construiască cuptoare eficiente și așa mai departe. Când a venit războiul, C&O l-a detașat pe tata la guvernul federal, și a călătorit în toată țara pentru a inspecta centralele electrice pe bază de cărbune ale bazelor militare. Apoi, când invazia Europei a devenit o posibilitate, i s-a încredințat o comisie a armatei atașată unui grup de depozite de combustibil pentru Ziua-Z.

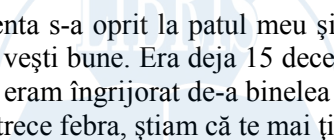
Așadar tatăl meu, trecut bine de vârsta normală obligatorie pentru înrolare, era gata să plece peste ocean și să urmeze primele trupe pe Continent pentru a instala depozite de combustibil acolo. Iar eu, în vârstă de 20 de ani, îmi continuam școala ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Așa că m-am oferit voluntar, și am fost trimis la Tabăra Barkeley, Texas.

Nu am spus asta ofițerilor, bineînțeles, dar câteva săptămâni în praf și noroi m-au făcut să mă răzgândesc în privința necesității unui soldat pedestru în acest război. Și apoi, tocmai când mă gândeam cât de neînsemnată era persoana mea, au venit veștile incredibile că urma să merg la facultatea de medicină oricum, iar Armata urma să mă trimită acolo.

Stăteam întins pe spate privind tavanul de lemn al camerei de izolare, în pijamaua albă și bufantă pe care mi-au dat-o, fiind destul de mulțumit de cum decurgeau lucrurile. Presupun că dacă aș fi fost o persoană religioasă aș fi spus că Dumnezeu aranjase totul, dar nu mi s-a întâmplat asta.

Ceea ce era important era munca de observare. Eram cercetaș de la vârsta de doisprezece ani, pornind de la Începători până am ajuns la Vulturi și apoi, vara trecută, la Asistent Junior de Cercetaș Șef. Așa că eram tentat să gândesc în termeni de credite, puncte și promovări și genul acesta de lucruri. Iar acum era ca și cum să te oferi voluntar pentru armată era o bilă albă – un fel de faptă bună – și să fii trimis la facultatea de medicină recompensa.

Așa funcționau lucrurile în viață. Să luăm medicina, de exemplu. Toată viața mi-am dorit să fiu doctor, cu mult timp înainte să fiu suficient de mare încât să-mi pot câștiga existența. Apoi la facultate am aflat că în timp ce fac bine oamenilor, doctorii pot de asemenea să câștige o grămadă de bani. Ideea era că nu te bagi în asta pentru recompensă. Recompensele aveau să vină ca rezultat la faptului că-ți făceai treaba corect.

Asistenta s-a oprit la patul meu și a scuturat un termometru. L-am pus sub limbă, sperând că până la urmă vor fi vești bune. Era deja 15 decembrie; eram la izolare de patru zile fără ca starea să mi se îmbunătățească, iar eu eram îngrijorat de-a binelea în legătură cu trenul în care trebuia să mă aflu pe data de 18. Chiar și după ce îți trece febra, știam că te mai țin vreo două zile pentru recuperare.

Asistenta a citit termometrul și a notat pe fișă.

— Tot 39°, spuse ea pe un ton trist.

Îi spuseseam despre permisia pe care o căpătasem, și se părea că chiar își făcea griji pentru mine, atât ea cât și colegii ei.

Atâta i-am bătut la cap până când au făcut rost de un snop de foi cu mersul trenurilor pe care îl țineam pe măsuta laterală lângă carafa cu apă și paharul pentru băut, recipientul pentru spută și veioza de noapte. Printre toate nimicurile personale din spital, acele foi erau legătura mea cu lumea de afară. Dacă aveam ghinionul să fiu încă în spital pe data de 18, voi studia toate trenurile care circulă până în Virginia până voi găsi o cale de a fi în Richmond pe data de 22, când începeau cursurile. Dacă nu ajungeam, știam că o duzină de soldați așteptau la rând să-mi ia locul. Chiar dacă printr-un miracol mi-l păstrau, dacă ajungeam după ce ceilalți începeau cursurile, șansele de a-i prinde din urmă erau aproape nule. Acesta era unul dintre cele mai competitive programe; fusesem avertizat că o treime din clasă era exmatriculată în primele nouă luni.

Am înghițit pilula pe care asistenta mi-a dat-o într-o ceașcă de hârtie și m-am întors la filozofia mea reconfortantă. Știam exact de ce îmi doream să devin doctor. Nu pentru bani. Îmi doream pentru Papa Dabney.